

40. *Malaxis monophyllos* (L.) Sw.

Nova in prezrta stara nahajališča redke vrste.

New and overlooked old localities of rare species.

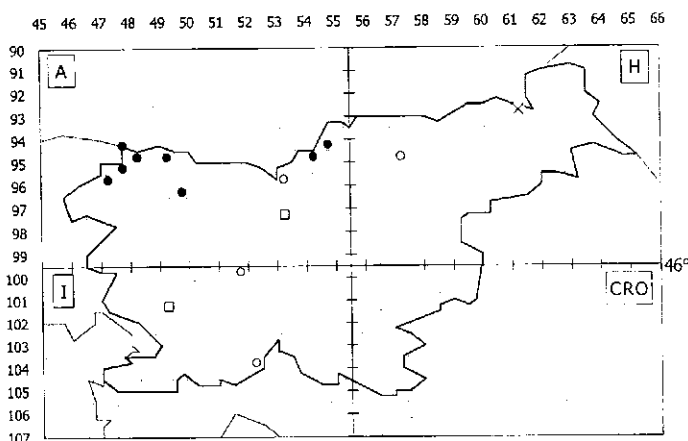
9650/3 (VM22) Slo.: Julijske Alpe, dolina Save Bohinjke, Soteska, 500 m n. m. Leg. & det. R. Verovnik

9455/3 (VM85). Slo.: Koroška, Podkraj pri Mežici, ob Šumcu, 650 m n. m., Leg. & det. R. Verovnik

9455/3 (VM85). Slo.: Koroška, Mežica, travnik nad pokopališčem, Leg. & det. M. Lipovšek, 6. 1997

9554/2 (VM84). Slo.: Koroška, Topla, zakisan travnik nad opuščenim kamnolomom Leg. & det. M. Kaligarič, 6. 1996

9647/2 (UM93) Slo.: Julijske Alpe, Bavševica, travnata pobočja pri koči, 650 m n. m. Leg. N. Jogan, 7. 1990.

Sl. 1: Razširjenost vrste *Malaxis monophyllos* (L.) Sw. v Sloveniji (novejše potrditve (•), starejše literaturne (□), herbarijske (○) in dvomljive (×) navedbe)

Fig. 1: Distribution of *Malaxis monophyllos* (L.) Sw. in Slovenia (recent records (•), older literature (□), herbaria (○) and dubious (×) quotations)

Moje (R. V.) prvo srečanje s to rastlino je bilo zelo nepričakovano. Ob povratku s terenskih vaj na Komni nam je profesor Tone Wraber pokazal edino nahajališče linejke v Sloveniji. Med potjo od izogibališča do rastišča linejke, sem vedno bolj začudeno opazoval rob ceste, ki ga je na odseku vsaj 50 m skoraj v celoti preraščala enolistna plevka. Samo rastišče na peščenem do grušnatem robu ceste je senčno in precej vlažno, kar tej kukavičnici zelo ustreza. Zanimivo pa je predvsem dejstvo, da te rastline do sedaj še nihče ni opazil, čeprav leži tik ob enem najbolj znanih in obiskanih botaničnih nahajališč v Sloveniji. Očitno se je vrsta tod pojavila šele v zadnjem času, po urejanju cestne brežine.

Naslednje leto sem (R. V.) enolistno plevko odkril tudi na Koroškem, kar je bil prvi podatek za to vrsto iz vzhodnih Karavank. Tudi tokratno odkritje ni bilo plod načrtnega botanizir-

ranja, ampak fotografske žilice. Med ogledom zapuščenega vodnega mlina ob potoku Šumcu nad Mežico, sem tik ob stavbi v nizki travi zagledal že poznano visoko rumenkasto socvetje. Tokrat so imele vse rastline dva lista, kar je pri tej vrsti dokaj pogost pojav (var. *diphylla* Schur). Tudi to rastišče je na rahlih peščenih tleh v senci. Ob lanskoletnem ogledu istega nahajališča sem našel rastline tudi na drugi, bolj sončni strani mlina ob potki, ki sem jo v zadnjih desetih letih ničkolikokrat prehodil.

V Bavščici je rasla enolistna plevka skrita med travo in sredi julija, ko je bila tam opažena in nabrana, jo je bilo res že težko opaziti.

Kot kažeta nadaljnji dve koroški nahajališči (Mežica, Topla), vrsta vsaj v tem koncu Slovenije ni zelo redka.

Če vsa ta nahajališča skupaj z dvema nedavno objavljenima (PRAPROTNIK 1994, DAKSKOBLER & al., 1996: Hladnikia 7: 44) in dvema starejšima prezrtima navedbama o pojavljanju te vrste pri nas (HAYEK 1907: Kamnik, POSPICAL 1897: Slap pri Vipavi; označeni s kvadratkoma) predstavimo tudi na zemljevidu, je slika razširjenosti v Sloveniji že precej popolnejša kot v Rdečem seznamu (cf. WRABER & SKOBERNE 1989).

Kot vidimo, enolistna plevka v slovenskem prostoru vendarle ni tako redka rastlina, kakor bi utegnili soditi po dosedanjih navedbah v literaturi (WRABER & SKOBERNE 1989, RAVNIK 1975) in bo prav gotovo razveselila še marsikaterega pozornega opazovalca. Na njeno verjetno večjo pogostnost lahko sklepamo tudi po razširjenosti na sosednjem avstrijskem Koroškem (Hartl & al. 1992) in zato bi kazalo razmisliti tudi o ustreznosti označbe "redka vrsta". Kaže namreč, da je njena "redkost" bolj posledica neopaznosti kot pa dejanske številčnosti v naravi.

Omeniti kaže še napačno interpretacijo HAYEKOVE (1956) navedbe z Lovrenških barj na Pohorju. Tam jo je namreč 16. avgusta 1867 nabral O. A. MURMANN (MURMANN 1874) in Hayek le povzema njegove navedbe. Tako navedba vsekakor ne more biti upoštevana kot najdba po 1945. letu. Tudi PEVALEK (1924) v svojem članku o barjih Slovenije in Hrvaške očitno le povzema stare literaturne navedbe o pojavljanju te vrste na Pohorju, a virov (ne na tem, ne na številnih drugih mestih) ne navaja.

Ob koncu lahko še podvomimo v navedbo z Radgonskega gradu (o trajnem pojavljanju tamkaj dvomi že HAYEK 1956), saj je tamkajšnje nahajališče (na karti označeno s križcem) že po nadmorski višini precej neustrezno, poleg tega pa izvira navedba (objavljena v neavtoriziranem časopisnem članku!) iz časa, ki je znan po ljubiteljski (v slabem pomenu te besede) botaniki, katere posledica so številne (mnoge dokazljivo, še številnejše pa domnevno) napačne navedbe, ki jih je kasneje le težko izkoreniniti (tako so npr. številne navedbe Fleischmanna in Reichardta).

Literatura:

- HARTL, H. & al., 1992: Verbreitungsatlas der Farn- und Bluetenpflanzen Kaerntens. Naturwissenschaftlicher Verein fuer Kaernten, Klagenfurt.
- HAYEK, A. von, 1956: Flora von Steiermark II/2. Graz.
- MURMANN, O. A., 1874: Beitrage zur Pflanzengeographie der Steiermark mit besonderer Beruecksichtigung der Glumaceen. Wien.
- PEVALEK, I., 1924: Geobotanicka i algološka istraživanja cretova u Hrvatskoj i Sloveniji. Rad JAZU 230: 29-117.
- PRAPROTNIK, N., 1994: Prispevek k poznavanju flore osrednjih in zahodnih Karavank. Hladnikia 1: 5-8.
- RAVNIK, V., 1975: *Mallaxis monophylos* redka in *Malaxis paludosa*, pri nas že izumrla orhideja. Proteus, 38: 53-59.
- WRABER, T. & P. SKOBERNE, 1989, Rdeči seznam ogroženih praprotnic Slovenije, Varstvo narave, 14-15: 5-429.